

**Asiantuntijalausunto, Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos, torstai 18.2.2021
klo 9.30 / HE 241/2020 vp**

Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle koskien hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi.

Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos toteaa, että esitys ei sinällään tuo mitään merkittävää uutta pelastustoimen palveluiden kehittämiseen verrattuna nykyiseen 22 kuntien ylläpitämään pelastustoimeen. Alueellistamisen mahdollistamat tehostamishyödyt on jo saatu ja tämän **uudistuksen valmistelu ja toimeenpano aiheuttavat merkittäviä muutoskustannuksia**. Muutoskustannuksia aiheuttaa mm. toimintojen uudelleen organisointi, ICT-muutokset sekä sopimusten siirrot. Osa muutoskustannuksista syntyy jo ennen hyvinvointialueiden muodostumista esimerkiksi hallinnollisiin valmisteluihin liittyen. Kriittinen kysymys maakuntien talouden kantokyvyn ja rahoituksen riittävyyden näkökulmasta on **palkkojen harmonisointi**.

Lausunnolla oleva esitys mahdollistaa kuitenkin nykyistä paremmin sen, että yksittäinen laitos voi ottaa vastuu laajemmasta kokonaisuudesta (**yhteistoiminta-alueet**) muiden laitosten puolesta, **Varsinais-Suomen aluepelastuslaitokselle sopivat hyvin** esim. merellinen pelastustoiminta, tilannekuva, kansainvälisen avun vastaanotto tai antaminen. Laajempien vastuiden osalta nyt esitetty **viiden yhteistoiminta-alueen rakenne on kannatettava**.

Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos haluaa kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin:

1. Itsenäinen toimija

Pelastuslaitoksella tulee olla **itsenäinen ja soteen rinnasteinen asema** hyvinvointialueen organisaatiossa. Itsenäisenä toimijana pelastuslaitos voi uskottavasti toimia valvovana viranomaisena soten suuntaan esim. riskienhallinnan ja valvontatoiminnan osalta. Lisäksi itsenäinen asema mahdollistaa pelastustoimen ja **muiden turvallisuusviranomaisten ja kuntien saumattoman yhteistyön (jatkumisen)**. Kunnat ovat jatkossakin keskeisiä turvallisuuden toimijoita ja pelastustoimelle välttämättömiä kumppaneita turvallisuuden, varautumisen ja valmiuden kysymyksissä. Mikäli pelastustoimen kuntayhteydet heikkenevät, on sillä kielteisiä seuraamuksia pelastustoimen palvelujen vaikuttavuuteen. Hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyötä tarvitaan esimerkiksi kuntien valmiussuunnittelussa, kaavoituksessa ja rakentamisen ohjauksessa sekä kuntien vastuulla olevan toiminnan tilannekuvan tuottamisessa ja välittämisestä.

2. Yhteistoiminta-alueet;

Pelastustoimen ja pelastuslaitoksen vastuista ja velvoitteista yhteistoiminta-alueella **tulee säätää nykyistä tarkemmin**. Laajempien vastuiden osalta nyt esitetty viiden yhteistoiminta-alueen rakenne on kannatettava. Hyvinvointialueen ja myös yhteistoiminta-alueen varautumisen koordinointi sopii erityisen hyvin pelastuslaitoksen tehtäväksi. Tämä tulisi myös pykälätekstissä ja perusteluosassa maininta. Samoin tulisi vahvistaa, että jokaisella viidellä yhteistoiminta-alueella tulee olla **yksi 24/7 laajemman kyvykkyyden tilanne/johtokeskus**, joka tarvittaessa toimii myös suojatiloista käsin.

3. Ensihoito ja ensivastetoiminta

Esitys ei varmista pelastustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen synergiaa ensihoitopalveluissa. Synergia on mahdollista hyödyntää jo nykyinsäädännölläkin. Mikäli halutaan, että pelastuslaitosten resurssit, osaaminen, erityiskalusto ja asemaverkko palvelevat kansalaisia saumattomasti myös ensihoidon ja ensivasteen osalta, **tulee pelastustoimen rooli ensihoitopalveluissa säätää nykyistä tarkemmin**, mukaan lukien ensivastepalvelut. Ilman säädöspohjaa Suomeen syntyy jokaiselle hyvinvointialueelle hieman erilainen tapa toteuttaa ensihoitopalvelua. Nyt esitetyillä kirjauksilla pelastustoimen rooli ensihoitopalveluissa voi siis jatkossakin vaihdella 0 %:n ja 100 %:n välillä, riippuen maakunnan tekemistä päätöksistä.

Tarkemmat ja yksityiskohtaiset kommentit mm. lakipykäliin olemme antaneet jo aikaisemmassa lausunnossamme (VN/8871/2019)